

باز آفرینی دورریزها، با توجه به هویت ملی و ارزش‌های زیست‌محیطی

صدیقه سلمان

کارشناس ارشد ارتباط تصویری دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

هدف این پژوهش، بررسی باز آفرینی دورریزها، با توجه به هویت ملی و ارزش‌های زیست‌محیطی می‌باشد. از علائم و پیش‌نیازهای هرگونه زندگی اجتماعی اعم از هویت‌های نژادی، خاکی، قومی، گروهی، فرهنگی و... که با انواع خرده فرهنگ‌ها، زبان، دین و ایدئولوژی و مهارت و حرف و... مشخص می‌شوند، برخورداری از هویت ملی است. احساس را می‌توان بخشی از فضای مفهومی نگرش‌های زیست‌محیطی دانست. احساسات زیست‌محیطی که دلالت‌های تعلق‌گرایانه دارند، بی‌شک تأثیری مهم بر رفتارهای همسو در قبال محیط‌زیست خواهند داشت. جامعه آماری پژوهش حاضر ۳۰۰ نفر از شهروندان تهران طی بازه زمانی منتهی به خرداد ماه ۱۳۹۸ می‌باشند. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و روش مورد استفاده توصیفی تحلیلی می‌باشد. که پس از شناسایی افراد از طریق پرسشنامه به جمع‌آوری داده‌ها پرداخته می‌شود. روش‌های آمار توصیفی و استنباطی در نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. نتایج نشان می‌دهد که باز آفرینی دورریزها و ارزش‌های زیست‌محیطی با هویت ملی ارتباط مستقیم و معناداری دارند و یکدیگر را تقویت می‌کنند و بازیافت برای خلق اثر هنری ماندگار و در راستای تاثیرگذاری بر جریان‌سازی در زندگی روزمره بسیار مفید بوده و برای دستیابی به محیط‌زیست مطمئن می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: باز آفرینی دورریزها، ارزش‌های زیست‌محیطی، هویت ملی

مقدمه

اجتماع انسانی در محیط طبیعی شکل و قوام پیدا کرده است؛ از همین روی تعامل انسان با محیط، به اندازه تعاملش با هموعانش اهمیت دارد و علم جامعه‌شناسی باید توجه بیشتری به این سطح از ارتباطات اجتماعی داشته باشد. از منظر جامعه‌شناختی، احساس و رفتار انسان با محیط‌زیست به عنوان یک حوزه جدید مطرح می‌شود. از آنجاکه در اجتماعات شهری به نظر می‌رسد به نوعی ارتباط بین این دو بخش از اجتماع زیستی قطع شده و در نهایت احساس تعلق و یکی بودن با محیط‌زیست کمتر شده است، شناسایی پیوندهای قلمرو اجتماعی و تأثیر آن بر قلمرو طبیعی و زیستی اهمیتی غیرقابل انکار در کنترل پیامدهای منفی برای محیط‌زیست، انسان‌ها و نسل‌های بعدی دارد.

با توجه به محدودیت منابع تجدیدپذیر طبیعی و ضرورت همگرایی بیشتر بین انسان و زیست بوم او، توجه به مسائل زیست‌محیطی و فهم و پیش‌بینی متغیرها و ساز و کارهای تأثیرگذار بر این رابطه اهمیت به‌سزایی در تحقیقات عرصه‌های گوناگون داشته است چرا که اعتقاد بر این است که با شناسایی عوامل مرتبط با این ارتباط می‌توان پیامدهای منفی تعامل انسان با محیط را کمتر کرد (ادهمی و اکبرزاده، ۱۳۹۲: ۳۸).

امروزه مسائل زیست‌محیطی عمیقاً دارای مفاهیم اجتماعی هستند و بخش عمده‌ای از باورها و رفتارهای زیست‌محیطی افراد تحت تأثیر نظام‌های فرهنگی و اجتماعی، تغییر و تحول می‌یابند. رفتار انسان در قبال محیط‌زیست تحت تأثیر مدرنیته و فرایندهای آن به رفتاری بحران‌آفرین تبدیل شده است. احساس تعلق-یکی بودن، دلبستگی و احساس آرامش نسبت به محیط‌زیست و خرده‌اژه‌های آن- به عنوان بخشی از سازه نگرش می‌تواند در تعیین رفتارهای انسانی در مورد موضوعات محیط‌زیستی حائز اهمیت بسیار زیادی باشد.

احساسات، تحت تأثیر ساختارها، ارزش‌ها، فرهنگ و تعاملات انسانی هستند و در واقع مقوله‌ای اجتماعی محسوب می‌شوند (دورکیم، ۲۰۰۶) که قسمتی از آن‌ها برآمده از موقعیت‌هایی اساساً اجتماعی هستند؛ در این موقعیت‌ها افراد از یک سو تحت تأثیر متعین‌های بیرونی (ساختار و فرهنگ) هستند و از سوی دیگر، احساسات متناسب را در موقعیت‌های گوناگون می‌آموزند.

یک موضوع ریشه‌ای فراموش شده؛ کار چند ساله پراکنده که با یک اقدام مستمر می‌توانست زودتر از اینها به نتیجه برسد، کاغذها، پت‌ها، روزنامه‌های باطله‌ای که نام زباله کثیف را سال‌ها به پیشانی داشته‌اند و تنها با درصد محدودی از آنها مانند طلای کثیف برخورد شده است. فعالیت نصف و نیمه که سال‌ها در دستور کار قرار گرفته و انجام شده و اما سیر و مراحل تحقیقات را در سازمان بازیافت سپری نکرده است، از جمله دلایل اصلی روند کند و نارس بازیافت زباله است که روزانه ۷ میلیون تن در پایتخت تولید می‌شود. از آنجا که بخش عمده‌ای از عوامل مؤثر بر احساسات و مخصوصاً مورد اطلاق آن در این تحقیق- یعنی محیط‌زیست- ماهیتی اجتماعی دارند، از همین روی در این پژوهش به تمایلات احساسی

نسبت به محیط‌زیست در بین شهروندان تهرانی که دارای دلالت‌های تعلق‌گرایانه (احساسات مربوط به دلبستگی، آرامش و یکی بودن نسبت به محیط‌زیست و مسائل مرتبط با آن) هستند پرداخته شده است. هدف اصلی این پژوهش شناسایی عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس وظیفه‌گرایی نسبت به محیط‌زیست در بین شهروندان تهرانی و ارائه رویکردی نظری برای تحقیقات آتی است. پرداختن به موضوعات و مسایل زیست‌محیطی از دیدگاه اقتصادی در جهت فراهم آوردن زمینه‌های توسعه پایدار، مستلزم استفاده از ابزار تحلیلی مناسب، نظیر تحلیل هزینه-منفعت اجتماعی، تنظیم حسابداری زیست محیطی و تکنیک‌های مناسب ارزش‌گذاری می‌باشد. به کارگیری چنین روش‌هایی نیازمند شناخت «ارزش» و یا «قیمت» منابع زیست محیطی و همچنین آگاهی از مقدار هزینه‌های خسارت و آسیب بر محیط‌زیست است. بنابراین، ارزش مفهومی است که به چگونگی درک انسان‌ها از موجودات و اشیایی که مشاهده می‌کنند، مربوط شده و از یک تغییر در رفاه مردم ناشی می‌شود و این یک تغییر کمی یا کیفی است که در بهره‌مندی از کالا یا یکی از مشخصه‌های آن کالا به وجود می‌آید. در نتیجه، چیزی دارای ارزش است که به رفاه انسان کمک می‌نماید و زمانی که رفاه بیشتری ایجاد شود، ارزش بیشتری نیز ایجاد می‌گردد. تجربه رشد و توسعه اقتصادی در نیم قرن اخیر نشان می‌دهد که همگام با توسعه، بهره‌برداری از منابع طبیعی و انتشار آلودگی به محیط‌زیست افزایش یافته و موجب تنزل شدید کیفیت اینگونه منابع گردیده است. اگر حفظ و تداوم حیات انسان‌ها به عنوان مهمترین هدف فعالیت‌های اقتصادی قلمداد شود و تلاش انسان‌ها در راستای افزایش رفاه جهت‌گیری شده باشد، با انتشار آلودگی و کاهش کیفیت منابع زیست‌محیطی، در نهایت رفاه انسان‌ها کاهش خواهد یافت و چون ظرفیت پذیرش آلودگی توسط محیط‌زیست محدود است، اینگونه منابع به مانند سایر عوامل تولید به صورت یک قید و محدودیت وارد فرآیند تصمیم‌گیری فعالان اقتصادی خواهد شد و سطح بهینه مصرف و یا استفاده از این گونه منابع را تحت تأثیر قرار خواهد داد. از طرف دیگر با توجه به این که کالاهای زیست‌محیطی در زمره کالاهای عمومی خالص طبقه‌بندی می‌شوند، بنابراین انتخاب گزینه‌های مرتبط با استفاده از آنها به مراتب پیچیده‌تر از کالاهای خصوصی است. چرا که تبعات آن به مراتب بیشتر بوده و آثار توزیعی و نشتی فراوانی به دنبال خواهد داشت. در نتیجه برای منطقی نمودن استفاده از منابع زیست‌محیطی ضروری است از طرق مختلف این منابع ارزش‌گذاری شوند.

با توجه به موارد فوق در این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این پرسش هستیم که استفاده از بازیافت برای خلق اثر هنری ماندگار و در راستای تأثیرگذاری بر افکار عمومی و جریان‌سازی در زندگی روزمره و محیط‌زیست مطمئن چه تأثیری بر زندگی انسان‌ها دارند؟

چارچوب نظری پژوهش

هویت

هویت یک عنصر مبارز در افراد است. حال باید بدانیم عناصر تشکیل دهنده هویت چیست و آیا این عناصر ذهنی هستند و یا دارای نمود عینی و خارجی؟ همچنین آیا عناصر ثابتی هستند مثل سرزمین، دین یا اسطوره و یا متغیرینند. مثل فناوری، وقایع و حوادث تاریخ ساز و...؟

هویت می تواند به وسیله عوامل مختلفی به وجود بیاید. مثلاً جنگ ها و حوادث ناگوار که در یک جامعه رخ می دهد. می تواند در سرنوشت جامعه و نسل های آینده آن سرزمین دخیل باشد و فرهنگ هایی که از یک تمدن یا جامعه به تمدن و یا جامعه دیگری وارد می شوند، می توانند هویت ساز باشند.

عموماً ملت هایی که دارای فرهنگ غالب هستند با استفاده از قدرت و یا غلبه سیاسی سعی در تحمیل فرهنگ خود می نمایند که اینرا تهاجم فرهنگی می گویند. فرهنگ های مغلوب عموماً متعلق به جوامع ضعیفی هستند که از رشد لازم برخوردار نمی باشند.

هویت یکی از مفاهیم پیچیده ای در حوزه علوم اجتماعی و روانشناسی است. هویت نوعی چستی و کیستی فرد را مطرح می کند. هویت های مختلفی مطرح هستند که در این جا منظور از هویت همان هویت ملی است که در حوزه هایی از قبیل فرهنگ، اجتماع، سیاست، امنیت و حتی اقتصاد نقش تعیین کننده ای دارد. هویت ملی را به عنوان احساس تعلق و تعهد نسبت به اجتماع ملی و کل جامعه ای که فرد در آن عضویت دارد، تعریف کرده اند. در این تعریف باورها، ارزش ها، هنجارها و نهادهای فرهنگی مثل زبان، دین، آداب و رسوم، ادبیات و... جای دارد.

از علائم و پیش نیازهای هرگونه زندگی اجتماعی اعم از هویت های نژادی، خاکی، قومی، گروهی، فرهنگی و... که با انواع خرده فرهنگ ها، زبان، دین و ایدئولوژی و مهارت و حرف و... مشخص می شوند، برخورداری از هویت ملی است.

ابعاد هویت ملی

الف) بُعد اجتماعی: هر شخص از طریق محیط اجتماعی ای که به آن تعلق دارد، یا بدان رجوع می کند هویت خود را می سازد. جوهره بُعد اجتماعی هویت ملی، منوط به برقراری روابط دوستانه است و هرچه ارتباطات گسترده تر باشند موجب تقویت بُعد اجتماعی هویت ملی خواهد شد.

ب) بُعد تاریخی: بُعد تاریخی هویت ملی آگاهی مشترک افراد یک جامعه از گذشته تاریخی و احساس دلبستگی به آن و احساس هویت تاریخی و هم تاریخ پنداری است که پیونددهنده نسل های مختلف به یکدیگر است.

- (ج) **بُعد جغرافیایی:** محیط جغرافیایی و سرزمینی تبلور فیزیکی، عینی، ملموس و مشهود هویت ملی به حساب می آید که ضرورتی بس عظیم است.
- (د) **بُعد سیاسی:** تعلق به دولت، نظام سیاسی و ارزش های مشروعیت بخش حکومت است.
- (هـ) **بُعد دینی:** داشتن دین و مذهب مشترک، پایبندی و وفاداری به آن، اعتقاد و تمایل به مناسک و آئین های مذهبی فراگیر در روند شکل دهی هویت ملی بسیار مؤثر است.
- (و) **بُعد فرهنگی/ میراث فرهنگی:** مجموعه هنجارها و آداب و رسوم عام و مشترک که پایداری زیادی دارند از قبیل شیوه معماری، سنت ها، اعیاد و اسطوره ها و عُرف و فرهنگ مردم، بُعد فرهنگی هویت را تشکیل می دهند.
- (ز) **بُعد زبانی:** زبان و آثار ادبی نه تنها به عنوان یک محصول اجتماعی بلکه ابزار و وسیله ارتباطات در تولید و بازتولید فرهنگ و هویت است.

بازآفرینی

مدیریت مواد زائد، مدیریت اعمال شده بر زباله تولیدی توسط فعالیت های انسان است. در حقیقت هدف از آن، متوقف ساختن یا کاهش دادن اثرات سوء زباله ها بر سلامتی انسان هاست. طی سه دهه اخیر این امر در کشورهای توسعه یافته مبتنی بر کاهش تاثیر این مواد بر محیط زیست و همچنین بازیافت منابع موجود در این گونه مواد بوده است. به این معنا که زباله شامل مواد جامد، مایع و گازی زائد و همچنین تکنیک های خاص آن است. مدیریت این مواد برای مواد صنعتی نه چندان سمی، که در رودخانه های مناطقی مانند پایتخت ها و کلانشهرها اعمال می شود، معمولاً (ولی نه همیشه) منعکس کننده سیاست های اعمال شده از طرف منابع تولیدکننده این مواد زائد است. این مدیریت (به خصوص اعمال بر موادی که این زباله را تشکیل می دهند) در میان ملل توسعه یافته، متفاوت است که دلایل مختلفی دارد.

خطرات زیست محیطی ناشی از نقص مدیریت مواد زائد در مراکز بزرگ جمعیتی ابعاد پیچیده ای پیدا کرده است. کارشناسان شهری بر این نکته تاکید می کنند و معتقدند مهمترین چالش فراروی شهرهای ایران تداوم راهکارهای سنتی در مدیریت مواد زائد است. زباله یا طلای کثیف در طول نیم قرن اخیر همچون سایر منابع دور از چشم جوامع پیشرفته نمانده و با بهره گیری از آن توانسته اند بازخوردهای اجتماعی و اقتصادی بسیاری را کسب کنند. ایران نیز با برخورداری از منابع طبیعی و ظرفیت های بالای اقتصادی در نیمه راه توسعه یافتگی با بهره گیری از تجارب کشورهای پیشرفته سعی در ارتقای نظام اقتصادی خود دارد. بازیافت زباله به عنوان یک پروژه ملی چند سالی است که در جراید و تریبون های مختلف مورد بحث و ارزیابی قرار گرفته است. اهمیت این طرح و نقش تعیین کننده آن در اقتصاد ملی بر کسی پوشیده نیست. در

این راستا شهرداری به عنوان یک بازوی قوی اجرایی با تکیه بر قانون تازه تصویب مدیریت پسماند، برای تحقق این طرح وارد معرکه شده و بخش مهمی از اجرای طرح را بر عهده گرفته است. بر اساس آمارهای رسمی موجود با تفکیک در هر ناحیه از منطقه در کلانشهرهای کشور، ماهانه ۱۲ میلیون تومان در جمع آوری زباله صرفه جویی می شود و در صورت همکاری شهروندان این صرفه جویی رقم بیشتری را به خود اختصاص می دهد. بحث داغ زباله یا مواد زائد از جمله چالش های زیست محیطی در دنیای امروز است که انسان متمدن این قرن را با پرسش ها و دشواری های فراوانی روبه رو کرده است. از دیگر سو تکنیک های موجود در این زمینه، بشر را که روزی غرق در زباله بود، به جایی رسانده است که به زباله لقب طلای کثیف داده و البته این موضوع به دست نیامده مگر با تکنیکی به نام بازیافت زباله، هر چند علامت سؤال های فراوان دیگری به دلیل تنوع در محصولات تولیدی و به دنبال آن زباله حاصله، فرا روی این بشر متمدن قرار گرفته است.

ارزش های زیست محیطی

منابع محیط زیستی در جهان کنونی سرمایه های ارزشمندی هستند که حفظ آنها باید در ردیف اساسی ترین تلاش های انسان قرار گیرد. در حال حاضر رویدادها و پدیده هایی همچون تخریب و نابودی منابع طبیعی، گسترش بیابان، تغییرات اقلیمی، نابودی تنوع زیستی، بالا آمدن سطح آب دریاها، زمینه ساز وقوع بحران های محیط زیستی و بروز نگرانی های عمیق جوامع انسانی شده اند. این در حالی است که توسعه روزافزون وسایل ارتباط جمعی و فناوری های اطلاع رسانی به انتشار سریع نگرانی های ناشی از مشکلات محیط زیستی یاری رسانده و چاره اندیشی و اقدام در رفع آنها را به امری جدی تبدیل ساخته است. در جهت رفع این کاستی و رقابت پذیر ساختن برنامه های حفاظتی طی دهه های اخیر، رویکرد جدیدی برای تبدیل ارزش منابع محیطی به پول و برآورد بار مالی و اقتصادی فواید غیرمبادله ای منابع زیست محیطی پدید آمده است، تا به صورت ابزاری در مدیریت کارآمد امور حفاظتی استفاده شود. در این راستا بسیاری از مطالعات در زمینه اقتصاد محیط زیست توجه خود را به ارزش گذاری اقتصادی منابع زیست محیطی معطوف داشته اند.

به طور کلی با توجه به این که بخش اعظم فعالیت های اقتصادی بر پایه تبدیل ثروت های زیست محیطی به درآمدها و ستانده های جاری است، برآورد ارزش پولی خدمات اکوسیستم ها می تواند بسیار سازنده باشد.

پیشینه خارجی و داخلی

(ر. ک. کیانپور و ربانی خوراسگانی، ۱۳۸۸؛ رفیع پور، ۱۳۷۵؛ قاضی مرادی، ۱۳۸۷). در رابطه با احساسات زیست محیطی هیچ اثری در این حوزه در ایران انجام نشده است و عموم مطالعات و بررسی های انجام شده

داخلی و خارجی به بررسی نگرش های زیست محیطی و تمرکز بر ابعاد شناختی و ادراک افراد نسبت به فرایندهای زیست محیطی پرداخته اند.

از جمله تحقیقاتی که به بعد احساسی نگرش های زیست محیطی پرداخته اند عبارتند از: تحقیقات انجام شده با مقیاس های رایج که توسط دانلپ و ون لایر در سال ۱۹۷۸ برای بررسی و اندازه گیری نگرش عمومی نسبت به محیط زیست و طبیعت طراحی شده اند. در این تحقیقات به بعد احساسی نگرش های زیست محیطی هم پرداخته شده است، با این حال تفکیک و تشریح نظری این بعد از نگرش در مورد محیط زیست بسیار محدود است و عمدتاً در بحث سنجش به آن توجه محدودی شده است.

بررسی دانیل ویلایس (۲۰۱۳) با عنوان «سنجش ارتباط احساسی با طبیعت در بین کودکان» نشان داده است که میزان ارتباط احساسی فرد با طبیعت، بر تعلق او نسبت به محیط زیست تأثیر می نهد. او در تحقیق خود مقیاسی برای سنجش ارتباط احساسی با طبیعت در بین کودکان ایجاد می کند و تأثیر آن را بر رفتارهای حامی محیط زیست بررسی می کند.

مطالعه هیندس و اسپارک (۲۰۱۳) تأکید می کند که هرچه میزان تعلق احساسی فرد نسبت به محیط زیست بیشتر باشد، مشارکت و نیت به مشارکت در محیط زیست در قالب رفتارهای مسؤولانه تر بیشتر است. این مطالعه همچنین یافته های کالس و همکاران (۲۰۱۰) را درباره اهمیت تعلق احساسی در مسائل زیست محیطی را تأیید می کند.

بررسی دیگری که توسط پولی و اوکتر (۲۰۰۶) انجام شده است نیز نشان می دهد که باورها و احساسات، هر دو تشکیل دهنده مفهوم دیدگاه های زیست محیطی هستند. این مطالعه تأکید می کند که تعامل تعلقات احساسی و باورها و عقاید نسبت به محیط زیست می تواند در تعیین و پیش بینی باورها و عقاید مرتبط با محیط زیست مؤثر و مهم باشد.

شولتز و همکاران (۲۰۱۶) در مقاله خود اشاره می کنند اگرچه تحقیقات پیشین به دیدگاه های زیست محیطی و میزان باور فرد به این که بخشی از محیط طبیعی است در قالب دغدغه های خودمدارانه و یا دغدغه های زیست بوم گرایانه توجه کرده اند اما نوع دغدغه های فرد نسبت به مسائل زیست محیطی در ارتباط با این است که فرد تا چه حد خود را بخشی از محیط طبیعی و جزئی از آن و یا به عبارتی متعلق به آن می داند.

فرضیه های پژوهش

به منظور حصول اهداف پژوهش فرضیه های زیر در نظر گرفته شده است :

فرضیه اول: هویت ملی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تأثیر معناداری می گذارد.

فرضیه دوم: ارزش های زیست محیطی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تأثیر معناداری می گذارد.

جامعه آماری و نمونه گیری

استراتژی این پژوهش به صورت قیاسی، رویکرد آن به صورت توصیفی و تحلیلی و روش تحقیق آن نیز پیمایش مقطعی است. ابزار پژوهش، پرسشنامه است که ترکیبی از سنجها و متغیرهای محقق ساخته و نیز اقتباس شده از دیگران است که در طیف لیکرت سنجیده شده‌اند. جامعه آماری، کلیه مردان و زنان بالغ (بالای ۱۸ سال) شهر تهران هستند با استفاده ترکیبی از تکنیک نمونه‌گیری تصادفی ساده و با استفاده از فرمول کوکران ۳۰۰ نفر پاسخگو انتخاب شدند. همان‌گونه که در جدول ۱ ملاحظه می‌گردد، پایایی ابزار تحقیق در آزمون مقدماتی واری و مقادیر آلفای کرونباخ محاسبه گردید و اعتبار آن تأیید شد. پس از گردآوری اطلاعات، پاسخها کدگذاری شد و با استفاده از نرم‌افزار SPSS برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نوع کمی با روش پیمایش بوده است. جامعه آماری آن خانوارهای ساکن منطقه تهران به تعداد 309531 بوده است. تعداد نمونه بنابر فرمول کوکران ۲۸۰ شده بوده است که ۳۰۰ پرسشنامه تکمیل شده است.

یافته‌های پژوهش

پرسشنامه تدوین شده برای تعیین پایایی (قابلیت اعتماد)، بین ۲۰ نفر از افراد صاحب نظر و خبره از جامعه آماری در دو مرحله توزیع گردید و پایایی (قابلیت اعتماد) پرسشنامه، با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ داده‌های گردآوری شده و با استفاده از نرم‌افزار SPSS تعیین شد. در جدول ۱ نتایج ضریب آلفای کرونباخ برای مولفه‌های پرسشنامه آمده است.

جدول ۱: مقادیر آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های تحقیق

مقیاس‌های تحقیق	تعداد گویه‌ها	میزان آلفای کرونباخ
هویت ملی	۶	۰/۷۶
بازآفرینی دورریزها	۹	۰/۸۱
ارزش‌های زیست‌محیطی	۶	۰/۹۰

جدول ۲: آمار توصیفی

مؤلفه ها	میانگین	انحراف معیار	مینیمم	ماکزیمم
هویت ملی	۹۵.۳۱	۶۵۲.۸	۱۳	۴۸
بازآفرینی دورریزها	۹۷.۳۱	۵۳۳.۸	۱۳	۴۸
ارزش های زیست محیطی	۹۷.۳۱	۳۶۴.۹	۱۱	۵۰

آمار استنباطی:

آزمون فرضیه های تحقیق

فرضیه اول: هویت ملی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تاثیر معناداری می گذارد.

فرضیه دوم: ارزش های زیست محیطی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تاثیر معناداری می گذارد.

جدول ۳: ماتریس همبستگی بین متغیرهای تحقیق

ارزش های زیست محیطی	بازآفرینی دورریزها	هویت ملی
هویت ملی	۱	
بازآفرینی دورریزها	۰/۹۰ ^{**}	۱
ارزش های زیست محیطی	۰/۹۰ ^{**}	۰/۸۷ ^{**}

^{**} همبستگی در ۰/۰۱ معنی دار می باشد.

فرضیه اول: هویت ملی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تاثیر معناداری می گذارد.

بر پایه جدول بالا سطح معناداری بدست آمده برای بین بازآفرینی دورریزها و هویت ملی ۰/۰۰ بدست آمده که کوچکتر از ۰/۰۱ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش با خطای یک صدم پذیرفته می شود. از این رو با اطمینان ۹۹٪ می توان گفت هویت ملی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تاثیر معناداری می گذارد. و چون عدد ۰/۹۰ مثبت بوده پس هویت ملی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تاثیر معناداری می گذارد.

فرضیه دوم: ارزش های زیست محیطی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تاثیر معناداری می گذارد.

بر پایه جدول بالا سطح معناداری بدست آمده برای ارزش های زیست محیطی بر بازآفرینی دورریزها ۰/۰۰ بدست آمده که کوچکتر از ۰/۰۱ می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش با خطای یک صدم پذیرفته می شود. از این رو با اطمینان ۹۹٪ می توان گفت بین ارزش های زیست محیطی بر بازآفرینی دورریزها رابطه وجود دارد و چون عدد ۰/۸۷ مثبت بوده پس ارزش های زیست محیطی بر بازآفرینی دورریزها تاثیر معناداری می گذارد.

آزمون رگرسیون

در این بخش نیز به بررسی آزمون رگرسیون گام به گام بین متغیرهای پژوهش می‌پردازیم.

جدول ۴: آزمون رگرسیون چندگانه گام به گام بین متغیرهای تحقیق

گام	متغیر پیش بین	آماره F	ضریب	تغییر R^2	R^2	بتا	سطح معنی داری
اول	هویت ملی	۵۸۲/۱۴	۰/۴۲	۰/۷۰	۰/۷۰	۰/۸۹	۰/۰۰
دوم	هویت ملی	۵۸۲/۱۴	۱/۵	۰/۷۰	۰/۷۰	۰/۸۱	۰/۰۰
	ارزش‌های زیست محیطی	۵۹۰/۴۹	۰/۳۲	۰/۱۰	۰/۸۰	۰/۰۹	۰/۰۰

به منظور مشخص کردن قوی‌ترین متغیرها از روش رگرسیون چندگانه به شیوه گام به گام استفاده شد. نتایج این تحلیل نشان داد که در گام اول متغیر هویت ملی به تنهایی ۷۰ درصد واریانس متغیر بازآفرینی دورریزها را پیش‌بینی می‌کند ($F=582/P<0/0114$). در گام دوم این تحلیل ارزش‌های زیست محیطی به عنوان دیگر متغیر پس از متغیر هویت ملی وارد معادله پیش‌بینی شد که با اضافه شدن این متغیر، قدرت پیش‌بینی به ۸۰ درصد افزایش یافت ($F=590/P<0/0149$). در واقع با اضافه شدن متغیر ارزش‌های زیست محیطی ۱۰ درصد به قدرت پیش‌بینی افزوده شد. نتایج این تحلیل نشان داد که متغیر پیش‌بین دیگری که در مرحله بعدی وارد معادله می‌شود از لحاظ آماری معنی‌داری نمی‌باشد ($P>0/01$). به عبارتی به ترتیب متغیر هویت ملی دارای بیشترین قدرت پیش‌بینی بوده و پس از آن متغیر ارزش‌های زیست محیطی می‌باشند.

جدول ۵: نتایج تحقیق

نتایج	فرضیه‌ها
پذیرش فرضیه	فرضیه اول: هویت ملی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تاثیر معناداری می‌گذارد.
پذیرش فرضیه	فرضیه دوم: ارزش‌های زیست محیطی بر بازآفرینی دورریزها در شهروندان تاثیر معناداری می‌گذارد.

نتیجه‌گیری و بحث

در سالیان متمادی رابطه انسان با محیط زیست پیرامونش، رابطه‌ای از بالا به پایین و با توجه مطلق به خواسته‌ها و نیازهای بشر بوده است. تحقیقات متعددی نشان می‌دهند که رفتارهای زیست محیطی به شدت تحت تأثیر نگرش‌های افراد در هر دو بعد شناختی و عاطفی هستند. (صفاری‌نیا، ۱۳۸۵: ۱۲؛ طالبی صومعه سرائی، ۱۳۹۲؛ آقایی ابیانه، ۱۳۹۲)

زباله یا طلای کثیف در طول نیم قرن اخیر همچون سایر منابع دور از چشم جوامع پیشرفته نمانده و با بهره گیری از آن توانسته اند بازخوردهای اجتماعی و اقتصادی بسیاری را کسب کنند.

ایران نیز با برخورداری از منابع طبیعی و ظرفیت های بالای اقتصادی در نیمه راه توسعه یافتگی با بهره گیری از تجارب کشورهای پیشرفته سعی در ارتقای نظام اقتصادی خود دارد. بازیافت زباله به عنوان یک پروژه ملی چند سالی است که در جراید و تریبون های مختلف مورد بحث و ارزیابی قرار گرفته است. اهمیت این طرح و نقش تعیین کننده آن در اقتصاد ملی بر کسی پوشیده نیست. در این راستا شهرداری به عنوان یک بازوی قوی اجرایی با تکیه بر قانون تازه تصویب مدیریت پسماند، برای تحقق این طرح وارد معرکه شده و بخش مهمی از اجرای طرح را بر عهده گرفته است.

بر اساس آمارهای رسمی موجود با تفکیک در هر ناحیه از منطقه در کلانشهرهای کشور، ماهانه ۱۲ میلیون تومان در جمع آوری زباله صرفه جویی می شود و در صورت همکاری شهروندان این صرفه جویی رقم بیشتری را به خود اختصاص می دهد. بحث داغ زباله یا مواد زائد از جمله چالش های زیست محیطی در دنیای امروز است که انسان متمدن این قرن را با پرسش ها و دشواری های فراوانی روبه رو کرده است. از دیگر سو تکنیک های موجود در این زمینه، بشر را که روزی غرق در زباله بود، به جایی رسانده است که به زباله لقب طلای کثیف داده و البته این موضوع به دست نیامده مگر با تکنیکی به نام بازیافت زباله، هرچند علامت سؤال های فراوان دیگری به دلیل تنوع در محصولات تولیدی و به دنبال آن زباله حاصله، فرا روی این بشر متمدن قرار گرفته است.

به دلایلی که در بالا عنوان شد باید به مقوله بازآفرینی به طور خلاقانه ای نگریسته شود و این نگاه خلاقانه می تواند منجر به تولید آثار بسیار مثبت و درخور توجهی در جامعه بگردد. بازآفرینی با اشیا و لوازم دورریختنی در حقیقت نوعی نگاه شاخص و ویژه و نگاهی هنری به جهان اطراف و دنیای پیرامونمان بوده که می تواند در نگاه اشخاص و زندگی مردم تاثیرات ژرف و عمیقی از خود به جای گذارد. و این آثار خلاقانه می تواند کمک شایانی به مردم در تصمیم گیری هایشان بنمایند.

پیشنهادهای کاربردی

- نتایج پژوهش می تواند به کلیه استفاده کنندگان در تولید اثر خلاقانه کمک نمایند مانند تولید بطری با درب پلاستیکی و یا تولید وسایل فکری
- بازآفرینی خلاقانه بازی های فکری کودکان برای کودکان و نوجوانان
- بازآفرینی برای کمک و حفاظت از محیط زیست اطرافمان

پیشنهادهای پژوهش‌های آتی

- انجام تحقیقی با موضوع تحقیق حاضر در شهرهای بزرگتر و با تعداد نمونه بیشتر
- انجام تحقیقی با موضوع تحقیق حاضر در ارگان‌ها و ادارات مختلف در کشور
- انجام چنین تحقیقی در دانشگاه‌ها و بین دانشجویان کشور
- انجام چنین تحقیقی در مدارس آموزش و پرورش کشور

فهرست منابع و مآخذ

- ادهمی، ر. و اکبرزاده، ا. (۱۳۹۲). «بررسی عوامل فرهنگی مؤثر بر حفظ محیط زیست شهر تهران»، مجله تخصصی جامعه شناسی، سال اول، ش ۱، ص ۳۷-۶۲.
- اژدری، اف. (۱۳۸۲). «توسعه فرهنگی و محیط زیست»، فصلنامه علمی سازمان حفاظت از محیط زیست، سال اول، ش ۳۹، ص ۲۷-۲۹.
- اصغری اصفهانی، ل. (۱۳۷۸). مبانی حفاظت از محیط زیست در اسلام، تهران: نشر فرهنگ اسلامی.
- آرون، ر. (۱۳۷۷) مراحل اساسی سیر اندیشه در جامعه شناسی، مترجم: باقر پرهام، تهران: علمی فرهنگی.
- آزاد ارمکی، ت. (۱۳۹۱). بنیان های فکری نظریه جامعه ایرانی، تهران: نشر علمی.
- آزاد ارمکی، ت. (۱۳۷۶). نظریه های جامعه شناسی، تهران: سروش.
- آقایی ابیانه، ب. (۱۳۹۲). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر رفتار خانواده با پسماند، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.
- بن سن، ج. (۱۳۸۲). اخلاق زیست محیطی، ترجمه: محمدمهدی رستمی شاهرودی، تهران: سازمان حفاظت از محیط زیست.
- بودون، ر. (۱۳۸۵). فرهنگ انتقادی جامعه شناسی، ترجمه: عبدالحسین نیک گهر، تهران: فرهنگ معاصر.
- ترکان، ه. و کجیاف، م. (۱۳۸۷). «نگرش چیست؟»، فصلنامه توسعه علوم رفتاری، ش ۵۴، ص ۱-۴۹.
- تنهایی، ح. (۱۳۷۹). درآمدی بر مکاتب و نظریه های جامعه شناسی، گناباد: نشر نی نگار.

___ Barblet, J. M. (1998) Emotion, Social Theory, and Social Structure: A Macro-sociological Approach. England: Cambridge University Press.

___ Breckler, S. J. & Wiggins, E. C. (1989) On defining attitude and attitude theory: Once more with feeling. In A. R. Pratkanis, S. J. Breckler, & A. G. Greenwald (Eds.), Attitude structure and function (pp. 407-427). New Jersey: Lawrence Erlbaum.

___ Budak, D. (2005) "Behavior & Attitude of Student Toward Environmental Issues at Faculty of Agricultural , Turkey", Journal of Applied Sciences, 1: 1224-1227.

___ Chawla, I. (1992) Childhood place attachment, human behavior and environment: advances in theory and research. Vol. 12. p. 63-88. Plenum press.

___ De Paula G. O. & Cavalcant R. N. (2000) "Ethics: Essence for Sustainability", Journal of Cleaner Production, 8: 109-117.

___ Dunlap, R. E. Van Liere, K. D. (1978) "The New Environmental Paradigm: A Proposed Measuring Instrument and Preliminary Results". Journal of Environmental Education, 9: 10-19.

- ___ Dunsmore, J. Halberstadt, A. (2008) The Dynamic Context of Emotion Socialization. ISCF Summit, Riva San Vitale Switzerland.
- ___ Eagly, A. H. Chaiken, S. (1993) The Psychology of Attitudes. Orlando: Harcourt Brace and Company.
- ___ Flam, B. J. (2006) Environmental Knowledge, Environmental Attitudes, and Vehicle Ownership and Use. PhD Dissertation in city and regional planning. Berkeley: University of California.
- ___ Giner-Sorolla, R. (1999) Affect in attitude: Immediate and deliberative perspectives. In S. Chaiken, & Y. Trope (Eds.), Dual-process theories in social psychology. New York: Guilford.
- ___ Grob, A. (1995) "A Structural Model of Environmental Attitudes and Behaviour", Journal of Environmental Psychology, 15 (3):209-220